

УДК 324:316.334.3(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-16>

Олена Карчевська

ORCID: 0000-0002-8046-5208

ЕЛЕКТОРАЛЬНЕ ПОЛЕ ПОВОЄННОЇ УКРАЇНИ: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ

У статті аналізується електоральне поле повоєнної України під впливом соціально-політичних зрушень, технологічних інновацій та загроз популізму. Перші вибори стануть тестом на стійкість демократії та інструментом легітимації політики відновлення. Визначено ключових електоральних суб'єктів – ветеранів/військових, ВПО, мешканців деокупованих громад і закордонний корпус, чия участь ускладнюють соціально-економічні та ідентифікаційні бар'єри. Додатковий вплив матимуть волонтери та активісти, які вимагатимуть підзвітності. Запропоновано стратегію виборів, що має поєднати традиційні дільниці, мобільні бригади, закордонні та віртуальні округи, цифрові системи та модернізацію законодавства. Повоєнна Україна може стати моделлю демократичного оновлення, але це вимагатиме політичної волі та довіри громадян.

Ключові слова: повоєнна Україна, виборча кампанія, електоральна участь, електоральні групи, цифрові технології, демократизація, популізм, європейський досвід.

Вступ. Україна перебуває на порозі унікального за масштабом виклику – організації та проведення перших демократичних виборів після завершення воєнного стану. Для держави вибори виконуватимуть не лише функцію інструмента демократизації, а й механізму стратегічної адаптації та забезпечення стійкості в умовах глобальних політичних зрушень. Станом на травень 2025 року 71% громадян виступають проти проведення виборів під час війни, тоді як 25% підтримують цю ідею [4]. Це свідчить про високу громадянську відповідальність і усвідомлення складності електоральних процедур у ситуації збройного конфлікту.

Ключовим інституційним викликом стане реагування на масштабні демографічні трансформації, бо понад дев'ять мільйонів осіб стали внутрішньо переміщеними або були змушені виїхати за кордон як біженці внаслідок російського вторгнення. Також мільйони інших проживають на тимчасово окупованих територіях, а близько одного мільйона громадян проходять військову службу. За цих умов повоєнні вибори перетворюються на критичний етап відновлення демократичних інститутів і легітимації курсу національної реконструкції.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Дослідницьку увагу на електоральну участь в постконфліктних суспільствах, зокрема у контексті впливу військового досвіду на політичну активність, звертали зарубіжні вчені Д. Ліл та Дж. Тейген [1].

Питанням трансформації електоральних процесів в Україні приділили увагу вітчизняні дослідники, як-от О. Дем'янчук, М. Кармазіна та В. Фесенко, які аналізують вплив інституційних змін та воєнного стану на політичну систему. Соціологічний аспект, зокрема динаміку настроїв та мотивацій різних соціальних груп, ґрунтовно висвітлено у працях фахівців Інституту соціології НАН України, зокрема Є. Головахи, та аналітичних звітах Центру Разумкова, де особлива увага приділяється кризі довіри до державних інститутів та зміні ціннісних орієнтацій виборців під час війни.

У глобальному контексті концепція «демократичного відкату» та поширення популізму детально розроблена в працях С. Левицьки (Levitsky S.) та Д. Зіблатта (Ziblatt D.),

© О. Карчевська, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

які досліджують механізми ерозії демократії в умовах кризи. Вплив технологічних інновацій та алгоритмізації політичної комунікації на поведінку виборців аналізують такі західні дослідники, як Дж. Кін (Keane J.) та П. Шіран (Sheeran P.), акцентуючи на ризиках «інформаційних бульбашок» та цифрового популізму. Зарубіжний досвід повоєнної відбудови та демократичного транзиту, представлений у звітах International IDEA та працях Ф. Фукуями, слугує важливою теоретичною базою для розуміння викликів, з якими зіткнеться Україна при поверненні до конкурентного електорального процесу.

Водночас специфіка українського випадку – поєднання масштабної внутрішньої міграції, окупації територій, милітаризації суспільства, цифровізації політики та необхідності технологічної модернізації електоральних процесів – залишається недостатньо вивченою. Бракує комплексного аналізу електоральних мотивацій різних соціальних груп у повоєнному контексті.

Мета статті – проаналізувати електоральні настрої та мотивації різних соціальних груп України через призму воєнних демографічних трансформацій, авторитарних тенденцій воєнного стану та глобальних викликів демократичному транзиту, таких як популізм, криза довіри до інститутів, технологізація політичної комунікації.

Для цього необхідно виконання таких дослідницьких завдань: визначити ключові соціальні групи електорату та специфіку їхніх політичних мотивацій у постконфліктних умовах; проаналізувати електоральний потенціал ветеранів, військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб, українських біженців за кордоном та молоді; дослідити можливості та ризики впровадження електоральних технологій; ідентифікувати потенційні політичні ризики для демократичного транзиту; сформулювати оптимальну стратегію організації виборчого процесу з урахуванням специфіки повоєнного суспільства.

Матеріал і методи дослідження становлять дані соціологічних опитувань українських дослідницьких центрів – Київського міжнародного інституту соціології, соціологічної служби «Рейтинг», центру «Социс» за період 2024-2025 років; статистичні дані Управління Верховного комісара ООН у справах біженців щодо української міграції; авторські аналітичні дашборди про географію переміщення українських біженців; наукові публікації з питань електоральної поведінки ветеранів та постконфліктних суспільств; нормативно-правова база організації виборчих процесів в Україні та європейських країнах.

Разом з тим, у роботі застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів. Компаративний метод використано для порівняльного аналізу досвіду ветеранських організацій у США та Австралії з потенційними українськими практиками, а також для зіставлення електоральних систем європейських країн у контексті демократичного відкату. Структурно-функціональний аналіз дозволив виокремити ключові соціальні групи електорату та визначити їхні функції у формуванні повоєнного політичного ландшафту. Метод вторинного аналізу соціологічних даних застосовано для інтерпретації динаміки довіри до політичних інститутів, ставлення громадян до проведення виборів та цифрових форм голосування. Сценарний підхід використано для прогнозування можливих траєкторій розвитку електоральної ситуації залежно від способу завершення війни та ефективності інституційних реформ. Системний аналіз забезпечив комплексне дослідження взаємозв'язку демографічних трансформацій, технологічних інновацій та глобальних тенденцій демократичного відкату у їхньому впливі на електоральні процеси в Україні.

Результати та обговорення. Застосування зазначеної методології дозволило встановити, що у контексті соціально-демографічної архітектоники електоральної активності варто очікувати нерівномірного розподілу політичної участі та мобілізації між різними групами населення. Це значною мірою зумовлено кумулятивним негативним досвідом, якого зазнали окремі категорії громадян – травми участі у бойових діях; труднощі повсякденного

виживання через недостатню чутливість державної політики до соціально-економічних потреб; зневіра у спроможності політичного керівництва сформулювати та реалізувати послідовну стратегію повоєнного відновлення.

У подальшому аналізі зосередимося на мотиваційних чинниках ключових соціальних груп, що братимуть участь у повоєнному виборчому процесі.

Серед доміантних сегментів політичної участі виокремлюються нові консолідовані спільноти – *ветерани, військовослужбовці та члени їхніх родин*. Ці групи формуватимуть новий політичний суб'єкт, зорієнтований на пріоритети справедливості, безпеки та національної гідності. Їхня участь, імовірно, мотивуватиметься вимогою прозорості у секторі оборони, впровадженням ефективних програм соціальної реабілітації та дієвих антикорупційних механізмів. Високий соціальний капітал і моральний авторитет цієї спільноти можуть забезпечити не лише значну електоральну явку, а й здатність ініціювати створення нових політичних рухів і партій.

Україна вже пережила період масового входження військових до політики. Парламентські вибори 2014 року, що відбулися на піку війни на Донбасі, привели до парламенту хвилю популярних лідерів добровольчих батальйонів. Наступна хвиля входження ветеранів до політики неминуче буде значно масштабнішою. Наприклад, американський досвід показує високий електоральний потенціал ветеранів. Серед тих, хто має військовий досвід, 72,4% повідомляють про участь у федеральних виборах, порівняно з 60,5% без військового досвіду [1]. Військова служба компенсує відносно низькі рівні соціально-економічного статусу та заохочує участь серед виборців з меншою ймовірністю голосування.

Політична історія містить чимало прикладів, коли у повоєнних державах ветеранські об'єднання набували підвищеного політичного впливу. Зокрема, у США активну позицію посідають організації на кшталт American Legion, яка й досі суттєво впливає на формування політики щодо ветеранів, функціонування військових інституцій і розв'язання соціальних питань, а також Veterans of Foreign Wars, що стимулює ухвалення законодавчих рішень у сфері прав ветеранів і військових пенсій. Американський досвід демонструє значний потенціал таких структур у підтримці кандидатів, які декларують поліпшення соціально-економічних умов для ветеранів. Вони реалізують кампанії з підвищення обізнаності щодо проблем ветеранської спільноти, сприяючи суспільній підтримці відповідних ініціатив. В Австралії діє Returned and Services League of Australia – ветеранський рух, сфокусований на наданні соціальних послуг і питаннях безпеки. Зазначені організації глибоко інтегровані в систему ухвалення державних рішень і демонструють тенденцію до зростання членства.

В українському суспільстві зафіксовано високий рівень довіри до армії. Навесні 2025 року Збройним силам України довіряли 93,5% респондентів, з балансом довіри-недовіри +88,8% [3], що засвідчує зростання порівняно з довоєнним періодом. За даними 2024 року, 95% громадян висловлювали довіру військовим ЗСУ на передовій, а 96% – ветеранам АТО, які повторно взяли участь у бойових діях [7].

Отже, для багатьох українців армія є символом національної гідності та оборони, відданості місії захисту країни й суспільства. Також ветеранські структури, як і самі військові активно працюють над поліпшенням взаємодії з громадськістю, що позитивно впливає на формування довіри.

Варто зазначити, що критичним фактором для політичної системи стане те, як завершиться війна. Якщо Україна переможе, то поява ветеранського корпусу в політиці може стати серйозним імпульсом для соціально-економічної інтеграції колишніх солдатів. В іншому випадку – політика стане більш брутальною, милітаризованою та схильною до політичного насильства.

Для виборців зі складу ВПО та населення деокупованих територій основною мотивацією участі стане розв'язання екзистенційних питань – компенсація втрат, житлові

та соціальні програми підтримки, відновлення статусу повноцінного українського громадянства. Із соціального капіталу цієї спільноти відбудеться «народження» регіональних політичних лідерів, які в перспективі можуть стати новими суб'єктами представництва інтересів громад на виборах в органи місцевого самоврядування.

Проте не варто очікувати від них високого рівня участі, оскільки для ВПО основними викликами залишаються правові та процедурні бар'єри, бо для голосування за місцем фактичного проживання потрібно змінювати виборчу адресу (через ЦВК/Дія), а це вимагатиме часу й документів. Також негативно вплине розпорошеність електорату, бо ВПО не сконцентровані в окремих округах, тому їхній голос складно буде «порахувати» як вирішальний для конкретного кандидата чи партії. До того ж соціально-економічні проблеми для цих людей є пріоритетнішими за політичну участь. Глибинними аспектами неучасті цієї групи є криза ідентичності – в українському суспільстві довгий час регіональна політична самоідентифікація передувала національній, яка також посилилася травматичним досвідом вимушеного переселення та дискримінацією, що зміцнило скепсис.

Позитивно активним виборчим ресурсом для України, як показав досвід Молдови, може стати *група українців за кордоном*, якщо держава зможе забезпечити право голосу для понад 7 мільйонів українських біженців [6]. Проведення виборів у європейських країнах, де, за даними ООН, наразі проживає близько 5,2 мільйона українців з початку російського вторгнення, потребуватиме складних двосторонніх угод для відкриття сотень виборчих дільниць по всьому світу. Наприклад, на жовтень 2025 року кількість українських громадян у Польщі становить 1 006 900 осіб, у Німеччині – 1 233 280 осіб, при цьому 60% планує взяти участь у наступних виборах [5; 2]. Проте, за даними Ради Європи, лише 1 з 16 українців за кордоном офіційно зареєстрований у консульстві, це означає, що переважна більшість біженців за кордоном не має необхідної документації для участі у виборах.

Частковому розв'язанню проблеми незалученості для вищевизначених спільнот допоможе реалізація ідеї «віртуальних округів», що є потенційним, інноваційним та необхідним рішенням для гарантування виборчих прав ВПО та громадян України, які перебувають на ТОТ. Такий підхід дозволить політично інтегрувати мільйони громадян, забезпечуючи їм представництво у владі через адаптовані виборчі механізми. Для громадян, чия офіційна виборча адреса знаходиться на ТОТ, може бути реалізована модель створення спеціальних віртуальних тимчасових виборчих округів. Ці округи охоплюватимуть громадян незалежно від їхнього поточного місця перебування (чи то на контрольованій території, чи за кордоном). Виборець отримає можливість проголосувати за партію чи її представника у цьому «віртуальному» окрузі. Це дозволить громадянам обирати своїх представників до центральних органів влади, навіть якщо фізичні округи наразі не функціонують через окупацію. Такий механізм не лише зберігає право голосу, але й допоможе державі вести точний облік виборців, зареєстрованих на ТОТ, які бажають брати участь у виборах.

У перспективі для осіб, які залишаються поза межами країни, концепція віртуальних округів може бути використана для формування консультативних органів, що забезпечить збереження політичної суб'єктності територіальних громад до моменту деокупації.

Разом з тим, для ВПО, які інтегрувалися у нові громади, треба забезпечити повноцінне право голосу на місцевому рівні, тобто спростити фактичну «приналежність» до нової громади через включення ВПО до виборчих списків. Це дозволить їм голосувати за місцевих депутатів та голів, визнаючи їх повноцінними членами місцевої громади, попри відсутність реєстрації місця проживання.

Успішне функціонування таких технологічних рішень нерозривно пов'язане з модернізацією виборчих процесів. Це вимагатиме реалізації динамічних цифрових виборчих списків, які базуватимуться на оновлених державних реєстрах. Проте така система повинна мати

можливість автоматично і безпечно «прикріплювати» виборців до відповідного віртуального чи фізичного округу на підставі їхнього статусу ТОТ чи ВПО та поточного місця перебування, забезпечуючи при цьому таємницю та надійність голосування.

Прогрес у цифровізації державних послуг допоможе забезпечити участь у виборах для українців. Зокрема, багато експертів вказують на платформу Дія та її мобільний додаток, що дозволяє українцям отримувати доступ до особистих документів та навіть проводити опитування громадської думки. Однак тут варто пам'ятати про значні виклики довіри. Так, в опитуванні центру «Социс» у грудні 2024 року ідея дистанційного голосування через «Дію» чи поштою розділила суспільство: 44,2% підтримують ініціативу, тоді як 48,6% виступають проти. Основні побоювання стосуються ризиків фальсифікацій, хоча значна підтримка є для вразливих категорій, таких як військові чи мешканці прифронтових територій [8]. На цей час Дія – це більше символ реформ, ніж електоральний механізм, що дійсно має потенціал стати таким за умови повної прозорості процесу з наглядом, включаючи громадянське суспільство та міжнародних акторів.

Ще одним електоральним нововведенням повоєнного часу стане *група активістів громадянського суспільства та волонтерів*, які під час війни продемонстрували безпрецедентну організаційну здатність та ефективність. Варто очікувати, що ця категорія виборців прагнучиме конвертувати довіру громадян у політичний вплив – набуваючи ролі лідерів думок, вони підтримуватимуть кандидатів, чії політичні платформи включатимуть теми підзвітності та прозорості у використанні міжнародної допомоги, бюджетних коштів на програми інфраструктурного відновлення.

Важливою соціальною групою на наступних виборах має стати *молодь*. Україна потребує врахування їхньої позиції для забезпечення довгострокової стійкості демократичних процесів. Сьогодні молодь демонструє низьку довіру до традиційних політичних інститутів та є економічно вразливою групою, всупереч їх активності у волонтерських та військових ініціативах. Молоде покоління українців переживає раціональну політичну апатію, бо не бачить орієнтирів для професійної самореалізації та зневажливо ставиться до гарантій держави. Тому для підвищення участі цього сегменту суспільства необхідне впровадження інноваційних програм з політичної освіти, цифрових платформ для прямої взаємодії та формування політичної пропозиції, що корелює з їхніми потребами у сфері ІТ, стартапів та європейської інтеграції.

Дослідивши досвід європейських країн, особливо після економічних криз та міграційних викликів, можна визначити потенційні *політичні ризики* для демократичного транзиту в Україні, які позначатимуться, в тому числі, на виборчому процесі.

Повоєнна втома, економічні труднощі, недовіра до політичних партій та парламенту створюють у нас сприятливі умови для популістських наративів. Кандидати, що апелюють до «простого народу» проти «корумпованих еліт», можуть отримати значну підтримку. Приклади політичних виборів в Угорщині та Словаччині продемонстрували, як популістські рухи, скориставшись низькою інституційною довірою, можуть призвести до «відкату демократії», обмежуючи незалежність судової влади та медіа. Популістські лідери часто експлуатують громадське розчарування, зображуючи усталені інститути як егоїстичні чи відірвані від реальності. Популізм стає глобальною тенденцією, яка підриває довіру до європейських інститутів та цінність демократії.

Інший виклик пов'язаний з надмірною концентрацією виконавчої влади під виглядом «антикризового менеджменту» чи «національної безпеки» для швидкого та ефективного відновлення. Це становить ризик для системи стримувань і противаг і може загрожувати конституціоналізму в Україні.

Війна значно зміцнила національну єдність, але соціально-економічні розбіжності між регіонами та групами ВПО можуть стати об'єктом маніпуляцій. Досвід ЄС показує, що під

час міграційних криз загострюється небезпека регіональної або соціальної поляризації, яку використовують для політичної дестабілізації. Тому електоральний процес у повоєнній Україні буде високо турбулентним та емоційно насиченим.

Успіх демократичної консолідації залежатиме від здатності політичного класу сформувати інклюзивний порядок денний відновлення, що включатиме очікування основних електоральних груп, а також спроможності налаштувати інституційні запобіжники проти популізму та концентрації влади.

Нові технології та канали комунікації відіграють ключову роль у формуванні довіри, водночас слугуючи інструментами маніпулятивного впливу. Сучасні можливості цифрових медіа забезпечують розгортання високоточних комунікаційних стратегій, здатних модифікувати політичну участь і впливати на підсумки голосування. Розвиток систем ШІ розширює потенціал точкового таргетування аудиторій. Спираючись на мікродані комерційних брокерів – детальні масиви про читацькі вподобання, перегляди контенту, споживчі практики та політичну поведінку, – суб'єкти кампаній можуть тонко налаштувати доступ до цільового електорату.

Повоєнні виборчі кампанії, ймовірно, залучатимуть мікроінфлюенсерів, які зазвичай не беруть участі у політичній агітації, але мають невеликі, спеціалізовані та високо залучені спільноти. Така тактика дає змогу комунікувати з окремими групами через месенджери від імені джерел, яким аудиторія вже довіряє. За цих умов будь-які вибори, проведені під час війни або невдовзі після її завершення, неминуче опиняться в полі прицілу російської пропаганди та мереж тролів. Уже нині через соціальні платформи поширюються маніпулятивні наративи щодо доцільності проведення виборів цього року та так званої «втоми від війни» на Заході.

Медіаландшафт в Україні також зазнав значних змін з початку війни. Телемарафон «Єдині новини» критикують за упередженість та державний контроль, тому українці надають перевагу нерегульованим платформам. ТБ і радіо залишаються домінуючими для старших груп, з фокусом на популістські меседжі, наприклад, «відновлення миру». Друкована агітація та мітинги мотивуватимуть сільських виборців, але їх ефективність знизиться через цензуру у воєнний час.

Висновки. Отже, успішність майбутніх виборів в Україні залежатиме від здатності політичної системи розробити оптимальну стратегію, що має поєднувати:

- традиційні виборчі дільниці для основної частини населення, мобільні виборчі бригади для військових та ВПО;
- розширену мережу закордонних дільниць через двосторонні угоди та впровадження віртуальних округів із суворою верифікацією;
- поетапне впровадження безпечних та прозорих цифрових електоральних систем для забезпечення цілісності та довіри до електоральних процесів;
- модернізацію виборчого законодавства.

Повоєнна Україна має унікальну можливість стати моделлю демократичного оновлення через інновації в електоральних технологіях та механізмах участі. Однак реалізація цього потенціалу вимагатиме політичної волі, міжнародної підтримки та, найголовніше, довіри громадян до здатності демократичних інститутів відповідати на їхні потреби в умовах посттравматичного суспільства.

Література:

1. David L. Leal та Jeremy M. Teigen. Military Service and Political Participation in the United States: Institutional Experience and the Vote. *Electoral Studies*. 2018. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0261379417300586?via%3Dihub>.

2. Ukraine Refugee Situation. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
3. Армія, рятувальники, церква, президент: кому найбільше довіряють українці під час війни. 11 квітня 2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/armiya-ryativniki-tserkva-prezident-komu-1744353112.html>.
4. Грушецький А. Динаміка довіри Президенту В. Зеленському в 2019-2025 роках та ставлення до проведення виборів. Пресреліз. 14.05.2025. КМІС. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1529&page=1>.
5. Карчевська О. В. Біженці з України, зареєстровані в Європі з 24.02.2022. Електронний дашборд. Київ : Івано-Франківськ, 2025. URL: <https://surl.li/kdjqr> (03.11.2025).
6. Кількість українських біженців у Європі продовжує зростати: в яких країнах найбільше. 22-05.2025. URL: <https://texty.org.ua/fragments/115135/kilkist-ukrayinskyh-bizhenciv-u-yevropi-prodovzhuje-zrostaty-v-yakyh-krayinah-najbilshe>.
7. Образ ветеранів в українському суспільстві. 4-6 грудня 2024. Український ветеранський фонд. Соціологічна служба «Рейтинг» URL: https://veteranfund.com.ua/wpcontent/uploads/2024/12/RG_UA_Veterans_1000_UA_122024_press.pdf.
8. Романюк Р., Проць А. УП: Думки українців щодо дистанційних виборів через «Дію» чи поштою розділилися. 26.12.2024. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/12/26/7490758/>.

References:

1. David, L. Leal, Jeremy, M. Teigen. (2018). Military Service and Political Participation in the United States: Institutional Experience and the Vote. *Electoral Studies*. 2018. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0261379417300586?via%3Dihub>.
2. Ukraine Refugee Situation. Retrieved from: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
3. Armiiia, riativnyky, tserkva, prezydent: komu naibilishe doviraiut ukraintsi pid chas viiny [Army, rescuers, church, president: whom Ukrainians trust the most during the war]. (2025, April 11). *RBC-Ukraine*. Retrieved from: <https://www.rbc.ua/rus/news/armiya-ryativniki-tserkva-prezident-komu-1744353112.html> [in Ukrainian].
4. Hrushetskyi, A. (2025, May 14). Dynamika dovery Prezydentu V. Zelenskomu v 2019-2025 rokakh ta stavlennia do provedennia vyboriv. Presreliz [Dynamics of trust in President V. Zelenskyy in 2019-2025 and attitudes towards holding elections. Press release]. Kyiv International Institute of Sociology (KIIS). Retrieved from: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1529&page=1> [in Ukrainian].
5. Karchevska, O. V. (2025). Bizhentsi z Ukrainy, zareiestrovani v Yevropi z 24.02.2022. Elektronnyi dashbord [Refugees from Ukraine registered in Europe since 24.02.2022. Electronic dashboard]. Retrieved from: <https://surl.li/kdjqr> [in Ukrainian].
6. Kilst ukrainskykh bizhentsiv u Yevropi prodovzhuie zrostaty: v yakykh krainakh naibilishe [The number of Ukrainian refugees in Europe continues to grow: in which countries there are the most]. (2025, May 22). *Texty.org.ua*. Retrieved from: <https://texty.org.ua/fragments/115135/kilkist-ukrayinskyh-bizhenciv-u-yevropi-prodovzhuje-zrostaty-v-yakyh-krayinah-najbilshe> [in Ukrainian].
7. Obraz veteraniv v ukrainskomu suspilstvi [The image of veterans in Ukrainian society]. (2024, December 4–6). Ukrainian Veteran Foundation; Sociological Group “Rating”. Retrieved from: https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/12/RG_UA_Veterans_1000_UA_122024_press.pdf [in Ukrainian].
8. Romaniuk, R., & Prots, A. (2024, December 26). UP: Dumky ukraintsiv shchodo dystantsiinykh vyboriv cherez “Diia” chy poshtoiu rozdilysia [UP: Ukrainians’ opinions on remote voting via “Diia” or by mail are divided]. *Ukrainska Pravda*. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/12/26/7490758/> [in Ukrainian].

Olena Karchevska. The electoral space of post-war Ukraine: socio-political and technological determinants

This article is devoted to a comprehensive analysis of the transformations in Ukraine’s electoral field in the context of preparations for the first post-war elections. The author considers the upcoming electoral process not only as an instrument of democratisation, but also as a critically important mechanism for legitimising the

strategic course towards national recovery. The paper emphasises that as of May 2025, the majority of citizens (71%) oppose holding elections during martial law, which indicates a high level of social responsibility.

Particular attention is paid to identifying and analysing the political motivations of key electoral groups: veterans and military personnel, internally displaced persons (IDPs), residents of de-occupied territories, and Ukrainian refugees abroad. Based on a comparative analysis of the experiences of the United States and Australia, a large-scale entry of veterans into politics is predicted, based on a high level of public trust (over 93%) and a demand for justice. At the same time, barriers to the participation of IDPs and the foreign electoral corps are highlighted, in particular, legal difficulties and an identity crisis.

In terms of technology, the risks and opportunities of digitalization have been explored, particularly through the Diya platform. An innovative model of 'virtual constituencies' has been proposed to ensure the rights of citizens from temporarily occupied territories. The threats of 'democratic backsliding,' the spread of digital populism, and the manipulative influence of AI on voters are analysed separately.

The conclusions outline a strategy for organising elections that combines traditional polling stations, mobile teams and modernisation of legislation. The article argues that the success of post-war democratic consolidation depends on the political will to implement inclusive participation mechanisms and restore trust between the state and society.

Key words: *post-war Ukraine, election campaign, electoral participation, electoral groups, digital technologies, democratization, populism, European experience.*

Відомості про автора:

Карчевська Олена – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.

Дата першого надходження статті до видання: 22.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.01.2026